

64. V MOŠNĚ - pole. Seydl fol. 21: Řeka Berounka plynoucí k Berounu tu pod samým městem v Mošně pohltila Litavu atd. Za dob děkana Seydla vlévala se Litava do Berounky až u dnešního železničního mostu kde pole tvořila jakousi kapsu. Později byl tok Litavy přeložen takže tato kapsa zde zmizela. Název zcela zapomenut.

65. KŘÍŽOVÁ CESTA - cesta. Roku 1749 bylo postaveno 12 křížů. První z nich byl postaven mezi dvěma kaštanými proti pop. č. Beroun II. 14 a poslední u kapličky U Studánky. Později byla tato cesta zkrácena a první kříž byl postaven u vily zv. Rabochovna nebo Šulcovna. Název pro tuto zkrácenou cestu se užívá dosud.

3. Jan König (František Rozkot, synovec Jana Königa, mírně zkráceno)

Narozen 4.6. 1901 v Berouně, zemřel 30.1. 1972 v Berouně. Syn meziválečného starosty Berouna Adolfa Königa. Začal studovat na gymnáziu v Berouně, značné názorové neshody s katechetou (vyučujícím v Berouně náboženství dle jeho slov "silně konzervativním způsobem") ho však nakonec dovedly až k dokončení studia a maturitě na gymnáziu v Praze. Od r. 1921 do r. 1938 byl knihovníkem na Ministerstvu pro sjednocení zákonů. V letech 1951-1958 pracoval jako archivář v zemědělsko-lesnickém archivu na Křivokláte. V roce 1958 byl dán (částečně jako politicky nepohodlný) do invalidního důchodu, ve kterém však nepřestal pracovat jako historik a archivář, zejména v letech 1961-1962 v OA Beroun a 1963-1971 pro Okresní muzeum v Berouně.

Ve své odborné práci se zabýval v meziválečném a válečném období studiem pragensií (mj. pomáhal se sběrem podkladů historiku A. Novotnému zejména pro jeho sérii pojednání o barokní Praze). V padesátých a šedesátých letech se pak zaměřil zejména na regionální témata Berounska a zejména

Berouna, jehož byl nadšeným lokálním patriotem. Pracoval rovněž na pořádání a inventarizaci kmenových fondů a archivů měst a na soupisu a dokumentaci památek regionu. Publikoval zejména regionálně historické práce v časopisech a sbornících.

Literatura:

- Jan König: Soupis pomístních jmen pro město Beroun, nedatováno. Strojopis s mapou uložen v archivu MČK v Berouně pod č. Arch H 13.
- Seydl Josef Antonín: Kronika aneb úplné a obšírné popsání všech památek královského krajského města Berouna, manuscript 1828. Originál je uložen v Národním muzeu v Praze. Přepis-strojopis uložen v archivu MČK v Berouně pod č. Arch H 53. Státní okresních archiv Beroun připravuje na rok 2003 její 1. tištěné vydání.
- Svátek: Obrazy z kulturních dějin českých díl I.
- Vávra Josef: Paměti královského města Berouna, Beroun 1899
- Sedláček August: Hrad, zámek tvrze království českého, díl šestý - Podbrdsko, nakl. Fr. Šimáček, Praha 1889.
- Ivan Dejmal: Co s evropskou kulturní krajinou na konci dvacátého století? in: I. Dejmal a kol.: Kulturní krajina aneb proč ji chránit? MŽP, Praha 2000.

Použité mapové podklady:

- ZM 1:10 000, výřez z listů 12-41-06, 07, 11, 12

Příloha:

- Mapa Soupis pomístních jmen pro město Beroun v měřítku 1:20 000. Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, 1975.

Zprávy z akcí

Nová naučná stezka v Českém krasu

A new instruction path in the Czech Karst

Emil Šnidauf

Abstract

In March, 2002 a new instructional path in the Czech Karst was opened with a ceremony in the presence of the Minister of the Environmental Protection. The instruction path (Koukolova hora to Kotýž) is 4 km long, and there are 10 notice-boards with interesting geological, zoological, botanical and archaeological information along the path.

V březnu 2002 byla slavnostně otevřena za přítomnosti ministra životního prostředí nová naučná stezka v Českém krasu: Koukolova hora - Kotýž. Naučná stezka je dlouhá 4 km a je zde instalováno 10 panelů informujících návštěvníky o geologických, zoologických, botanických a archeologických zajímavostech.

Velké přírodní bohatství a množství historických a kulturních zajímavostí v okolí Berouna, jsou důvodem výskytu řady naučných stezek.

V březnu 2002 byla za přítomnosti tehdejšího ministra životního prostředí RNDr. Miloše Kužvarta otevřena poslední z nich. Naučnou stezku Koukolova hora - Kotýž vybudovalo za pomoci nadací Občanské sdružení Slavíky ve spolupráci s organizací Děti Země, základní organizací Českého svazu ochránců přírody Beroun, Muzeem Českého krasu v Berouně a podnikateli z blízkého okolí. Velký podíl na zřízení naučné stezky měli významní geologové prof. RNDr. Ivo Chlupáč, DrSc. a doc. RNDr. Jiří Kovanda, CSc.

Naučná stezka (dále jen NS) je situována do z. cípu Českého krasu, vápencového území unikátního z hlediska světové stratigrafie a paleontologie starších prvohor. Dochovala se zde také vzácná společenstva teplomilných organismů. Celá stezka je dlouhá asi 4 km. Začíná v osadě Slavíky u Tmaně a vede po zeleně značené turistické cestě na Koukolovu horu (471 m), odtud pokračuje po žluté značce do údolí Suchomastského potoka k Havlíčkovu mlýnu a na návrší Kotýžu. Na trase je instalováno 10 informačních panelů, které návštěvníky seznamují s přírodními zajímavostmi, historií a působením člověka na okolní krajinu.

Stezka je pozoruhodná zvláště z geologického hlediska. Hned na první zastávce v obci Slavíky si můžeme prohlédnout dovezený blok silurského vápence kopaninského souvrství se zkamenělými schránkami ložkovitých hlavonožců. Ve vrcholové části Koukolovy hory jsou staré lomy odkrývající vrstevní sled nejnižšího devonského stupně lochkovu, který zde má specifický vývoj. Jedná se o facií kotýžských vápenců s vlivy sedimentace vápenců radotínských, takže je tu výjimečná směs nálezů zkamenělin obou facií. Nachází se zde převážně lilijice a trilobiti (např. *Warburgella rugulosa rugosa*). Lom sloužil jako pomocná referenční lokalita při mezinárodním vymezení hranice mezi silurem a devonem. Ve starých stěnách lomu jsou odkryty krasové jevy (malé jeskyně, rozšířené krasové pukliny a dutiny).

Koukolova hora je pozoruhodná i z biologického hlediska, zvláště botanického. Na jejích stránkách roste řada chráněných rostlin, např. koniklec luční český, lilie zlatohlávek, sasankovka lesní, okrotice bílá nebo běložárka liliovitá. Z vrcholu Koukolovy hory od zříceniny kapličky je pěkný výhled do okolí. Na další cestě u Havlíčkovy mlýna se nachází krasový pramen s kaskádou sladkovodních vápenců - pěnoveců.

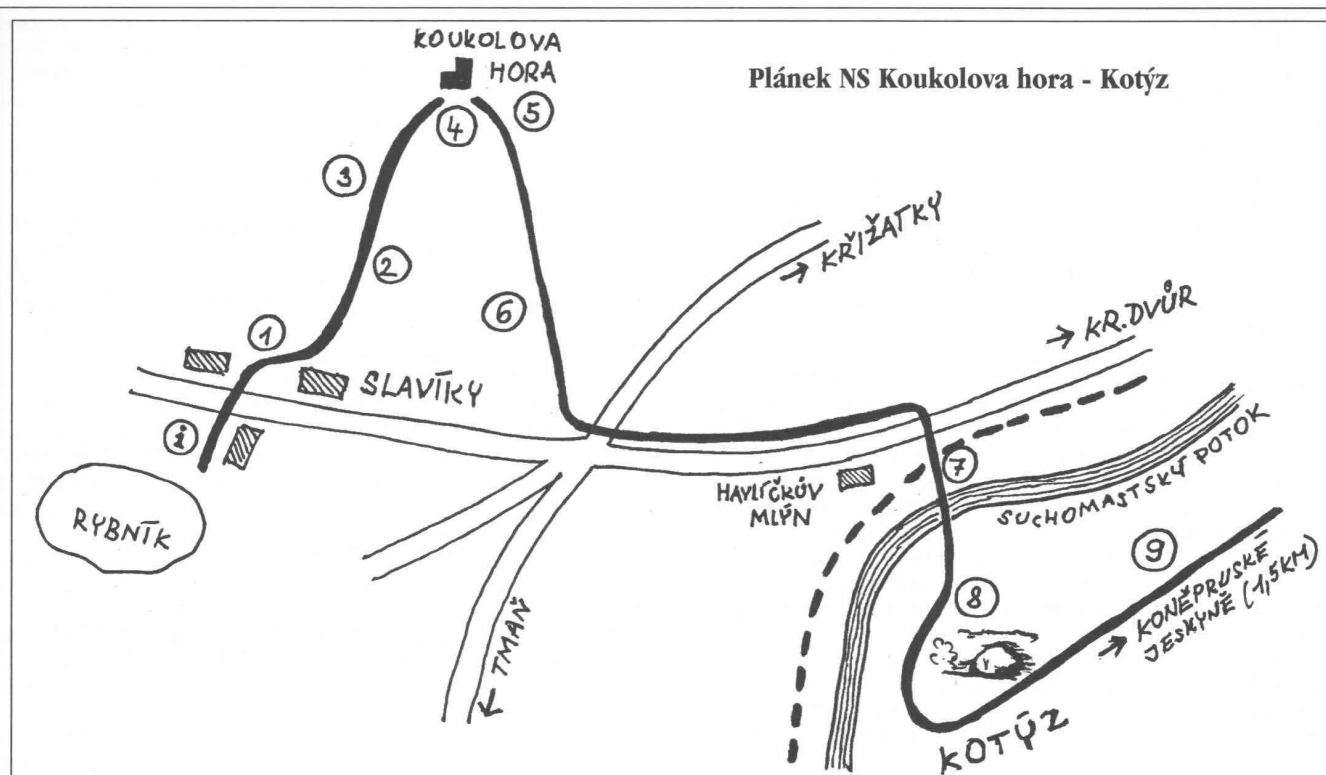
Zde pokračuje NS na skalní návrší Kotýžu, které je národní přírodní památkou. Skalní výchozy Kotýžu, vymodelované vodami Suchomastského potoka jsou budovány kotýžskými vápenci (devon, stupeň lochkov). V nich jsou vyvinuty četné povrchové krasové jevy. Nachází se zde dvě přírodní skalní brány. Axamitova brána vede do malé propasti vzniklé prolomením jeskynního stropu. Jižnější Jelínkův most je vytvořen na rozšířené krasové puklině. Je zde i několik jeskyní. V Děravé jeskyni byly nalezeny břidlicové destičky s rytinami

Za Vodou 443, 266 01 Beroun

Čes. kras (Beroun), 28 (2002), 45-46, 1 tab., 1 obr.

ISSN 1211-1643

ISBN 80-902098-6-6

Obrázek 1 Trasa naučné stezky Koukolova hora

Figure 1 The instruction path of the Koukolova hora Hill

kozorožce, tura a nosorožce, které vytvořil magdalénský člověk v době kamenné. Archeologický význam území dokladuje na plošině skal výskyt zbytků valů hradiště pocházejícího již z doby halštatské a využívaného později i Slovany.

Kotýz je cenný i z botanického hlediska. Na skalních stěnách roste tařice skalní, netřesk výběžkatý a rozchodníky. Náhorní plošina je typickou skalní stepí s výskytem kavylu Ivanova, česneku chlumního, koniklece lučního českého, žlutuchy smrduté, chrpy chlumní a dalších rostlin. Z keřů se zde vyskytují hlohy, růže, řešetlák počistivý, dřín a muk obecný.

Z bezobratlých živočichů je zastoupeno mnoho druhů motýlů (např. ota-kárek fenyklový a ovocný), sarančat a brouků. Vzácný je ploskoroh pestrý a pavouk stepník rudý. Hnízdí zde několik párů poštolek, kavek a také výr velký. Zdejší teplomilná společenstva organismů stejně jako na Koukolově hoře negativně ovlivňují porosty borovice černé.

Na Kotýzu sice trasa NS končí, ale návštěvník může pokračovat po žlutě značené turistické cestě kolem Velkolomu Čertovy schody a po 1,5 km dojít do Koněpruských jeskyní.

Název	Místo	Délka km	Počet tabulí	Charakter
NS Karlštejn	Karlštejn-Srbsko-Sv. Jan p. Skalou	10,3	16	G,B,E,K, Q H
NS Svatojánský okruh	Sv. Jan pod skalou	4	10	G,B,E,K, Q H,
NS Zlatý kůň	Koněpruské jeskyně – Kobyla	3,5	10	G,B,H,K, Q C
N. geol. S. z. části Český kras	CHKO Český kras		17	G,K
NS Koukolova hora – Kotýz	Slavíky – Kotýz	4	10	G,K,B,C, Ř H
Svatojánská NS	Svatojánská kolej	0,5	10	B,G,H,Z Ř
NS Brdatka	Křivoklát - Zbečno	3,3	14	B,E,H Ř
ŠNS Křivoklát	škola Křivoklát	1	25	B,E,G Ř
NS „U Eremita“	Roztoky - Bránov	3		D,L Ř
CHPS Údolí ticha	Údolí ticha (Březová)	2	4	L,B Ř
Vod. NS Berounka	Zvíkovec - Karlštejn	60	14	V Ř
ŠNS Talichovo údolí	Beroun	3	20	V q

Tabulka 1 Naučné stezky v okolí Berouna

Table 1 Instruction paths in surroundings of the city of Beroun

Vysvětlivky: B - biologické zajímavosti, G - geologické zajímavosti, K - krasové zajímavosti, C - působení člověka na přírodu, L - funkce lesa, D - dřeviny, H - historické a kulturní zajímavosti, Z - domácí zvířata a kulturní rostliny, E - rozmanitost biotopů, V - široké spektrum informací, Ř - průchozí, q - okruh, ŠNS - školní naučná stezka, CHPS - chráněná přírodní stezka